

Η ψηφιακή διαγραφή του Τζίμη από την Κυψέλη

Γράφει ο Ξενοφών Α. Μπρουντζάκης

Ο Χωμενίδης δεν διατάζει να είναι απλός – δεν πάσχει από το σύνδρομο της μεγαλοστομίας. Δεν στέκεται πάνω από τη φράση του λέγοντας «πω, ρε μάγκα μου, τι έγγραφα ο άνθρωπος!»! Το αντίθετο: λέει αυτό που συμβαίνει – σπουδαία τέχνη –, αυτό που ξέρουν όλοι, και αναπαριστά με καθηλωτική άνεση την πραγματικότητα, τις εποχές, τα γεγονότα, τις καταστάσεις, τα πρόσωπα και τα συναισθήματα. Εντάσσει αβίαστα τη μια εποχή μέσα στην άλλη ως μια συνέχεια ζωντανή – όχι ως αναπόληση ή νοσταλγία. Δεν παρασύρεται από δοκιμαϊκές περιγραφές. Δεν ερμηνεύει, δημιουργεί, καθώς διαθέτει αυθεντικό ταλέντο, πράγμα που βγαίνει στην απόλαυση του κειμένου. Έτσι, ο αναγνώστης του διαβάζει κάτι οικείο, κάτι γνώριμο, κάτι που τον αφορά έμμεσα ή άμεσα.

Πολλοί γράφουν καλά. Ο Χωμενίδης όμως είναι ατόφιος λογοτέχνης που μπορεί να διαβαστεί από όλους! Δεν ερμηνεύει τους ήρωές του, ούτε τους ψυχαναλύει, δεν τους εξηγεί στον αναγνώστη, ούτε τους παρατηρεί από απόσταση σαν να περιγράφει ένα πορτρέτο. Δεν τους εικονοποιεί, τους ζει από τα κατάβαθα της ψυχής τους. Κατοικοεδρεύει μέσα τους, στη ζεστασιά του σώματός τους – αυτή μεταφέρει, την απόλυτη ανθρωπιά τους, τους ξεκοκαλίζει προσφέροντας το ψαχνό. Γι' αυτό και οι ήρωές του δεν ξεχνούνται, δεν ξεθωριάζουν, δεν είναι μια αφηρημένη περιγραφή εντυπώσεων ή ιδιοτήτων, αλλά κανονικοί, ολοκληρωμένοι άνθρωποι με υπόσταση που ζουν μέσα μας σαν να υπήρξαν, σαν να γνωριστήκαμε κάποτε και μας τράβηξαν το ενδιαφέρον ώστε να τους θυμόμαστε! Κατά τη γνώμη μου, αυτό είναι που κάνει τον ήρωα του μυθιστορηματός και όλους τους χαρακτήρες που παρελαύνουν στο βιβλίο αξέχαστους.

«Ο Τζίμης στην Κυψέλη» είναι ένα βιβλίο που δεν θα το θυμάσαι μέσες άκρες ή κάπως θολά. Ο Παπιδάκης θα μείνει ως ένα πρόσωπο που κάποτε γνώρισες, ενδεχομένως ήπιατε καφέ ή είδες μια παράσταση στο θέατρό του, πληροφορήθηκες το δράμα του ή υπήρξες μάρτυρας της κατάρρευσής του. Ο συγγραφέας δεν αφήνει να χαθεί ανεκμετάλλευτη καμιά λεπτομέρεια από τον κόσμο που αναπλάθει. Ένα από τα μυστικά της αφήγησης είναι ότι δεν περιφρονεί τα μικρά και τα ασήμαντα. Αντίθετα, τα αναδεικνύει με φυσική μαεστρία και τα εντάσσει όχι ως διάκοσμο αλλά ως ουσιαστικές πτυχές της ζωής, ως αυτά που την κάνουν τρισδιάστατη. Αυτό χαρίζει ζωντάνια στην εξιστόρηση του κόσμου της αθηναϊκής μικροζωής!

Στις αρχές της δεκαετίας του '70, ένα από τα πλέον προσφιλή θέματα έκθεσης ιδεών στο εξεταζόμενο γυμνάσιο ήταν «οι επιπτώσεις του τεχνολογικού πολιτισμού στη ζωή μας». Ίσως να είχε γράψει πάνω σε αυτό το θέμα ο Τζίμης Παπιδάκης αν και ο γραπτός λόγος δεν ήταν – καθώς μαθαίνουμε – ο καλύτερος τρόπος για να αποτυπώ- νει τις σκέψεις του. Σίγουρα, ωστόσο, δεν θα μπορούσε

Η Φωκίωνος Νέγρη το 1964

να φανταστεί, ούτε στα πιο παρανοϊκά του όνειρα, πόσο θα τον αφορούσε προσωπικά το θέμα...

Ο Τζίμης και η Κυψέλη, άνθρωπος και τόπος, ακολουθούν την ίδια πορεία ζωής. Αντιπροσωπευτικό δείγμα τυπικού μέσου Αθηναίου, ο Παπιδάκης, που έζησε το ελληνικό όνειρο της Μεταπολίτευσης, μεγαλώνει σε μian από τις πλέον χαρακτηριστικές και εμβληματικές γειτονίες της Αθήνας ως γιος θυρωρίνας, υιοθετημένος αργότερα από έναν γνωστό ηθοποιό του θεάτρου. Ο Παπιδάκης προχωρεί πηλοστισίος για να εκπληρώσει τα πιο φιλόδοξα σχέδια της ζωής του, ωστόσο άλλα απεργάζεται η μοίρα του στο πρόσωπο ενός νεαρού μπουλνι, ο οποίος αυτοκτονεί και επιλέγει (άδικο των αδικιών...) να του χρεώσει την αυτοκτονία του! Από και και πέρα, ο Παπιδάκης, δίχως να το καταλάβει, γίνεται ο αποδιοπομπαίος τράγος της διαδικτυακής δημοκρατίας, το εξλαστήριο θύμα μιας κοινωνίας που διψά για οργή και εκδίκηση. Ένα κύμα ωμής, τυφλής και εκδικητικής υποκινουμένης ευαισθησίας τον καταπλακώνει. Αίφνης νιώθει, χωρίς ωστόσο να συνειδητοποιεί τι του συμβαίνει, ξεπερασμένος μέσα στην ίδια του τη ζωή. Μια ανυπόστατη και κατασκευασμένη κατηγορία, που αναρτάται και αναπαράγεται στο διαδίκτυο από μια δημοσιογράφο που τον μισεί, γίνεται ο εφιάλτης του και η αρχή της κατάρρευσής του.

Η δολοφονία χαρακτήρα του Παπιδάκη εξελίσσεται ως επίτευγμα, ο παλιός κόσμος βυθίζεται σαν μια Ατλαντίδα στον βούρκο της συκοφαντίας. Ο Τζίμης μοιάζει να μην έχει θέση στο παρόν, μοιάζει περιττός. Δεν μπορεί να υπερασπιστεί, ούτε να δικαιολογήσει την ύπαρξή του.

Είναι ένας ναυαγός που παρακολουθεί το πλοίο να απομακρύνεται εγκαταλείποντάς τον έρημο, απελπιστικά μόνο σε μια εξορία από τον κόσμο του, δίχως να του έχει απομείνει τίποτα, έχοντας ξοδέψει όλη του την ύπαρξη ως ένας καλός, γνήσιος και αυθεντικός άνθρωπος που τον έννοιαζε ο κόσμος του, η ζωή, ο εαυτός του, η καλοπέρασή του. Ως ένας άνθρωπος που ζούσε απρόσκοπτα

τις χαρές και τις λύπες της καθημερινότητας. Ο Παπιδάκης ξόδεψε ζωή, καλοσύνη, γενναϊοδωρία, διαθέτοντας όλα τα ελαττώματα και προτερήματα που χαρίζουν βαθύτητα και χαρά στους ανθρώπους. Ωστόσο, η δική του παράσταση στο θέατρο της ζωής του έμεινε στα μισά, με έναν τρόπο σαν να μην είχε ξεκινήσει ποτέ, σαν να μην υπήρξε, σαν κάποια κακιά μοίρα να τη διέγραψε, όπως διαγράφουμε έναν ψηφιακό φίλο που δεν γνωρίσαμε ποτέ στην ουσία.

Το μυθιστόρημα του Χωμενίδη με τον θεατρώνη από την Κυψέλη, τον μουργάκο που αλώνιζε τους γνώριμους δρόμους της ως παιδί, έφηβος και άντρας, με τις τόσο συγκινητικά ανθρώπινες ιστορίες, είναι ένα βιβλίο που εισάγει με αξιωματική την ελληνική λογοτεχνία στο μέλλον του παρόντος μας με την αβάσταχτη σκληρότητα του νέου ψηφιακού κόσμου. Ταυτόχρονα, είναι ένα βιβλίο - κατηγορώ για όλες τις σύγχρονες μορφές του ολοκληρωτισμού που κρύβονται πίσω από τις τρέχουσες ευαισθησίες, οι οποίες με τη σειρά τους καλύπτουν αβυσσάλεα σκληρότητα και απύθμενο, απάνθρωπο μίσος. Είναι ένα μανιφέστο ανθρωπισμού ενάντια στον δικαιωματικό ολοκληρωτισμό και την ηλιθιότητα. Είναι ένα βιβλίο που γράφεται με τόλμη υπό την επήρεια των δέκα τελευταίων χρόνων, των πρόσφατων εξελίξεων με τα επινοημένα δικαιώματα εργαστήριου, αλλά και της πλήρους επικράτησης του ψηφιακού αξιακού κόσμου έναντι του αναλογικού. Όπως και να έχει, ο Χωμενίδης κατάφερε να κάνει την ιστορία της Κυψέλης και των παλαιάς κοπής Κυψελιωτών ένα συγκινητικό ανθρώπινο μυθιστόρημα με σαφή πολιτική χροιά. Πρόκειται για ένα ρέξριεμ στον κόσμο μας, που ξεμακραίνει με σβησμένες αναμνήσεις. Η νέα πραγματικότητα πλέον θα εγγράφεται στους σκληρούς δίσκους, θα χαράσσεται σε σκοτεινές αιθουσες από ψηφιακά μαστουρωμένους τύπους, θα εμφανίζονται και θα εξαφανίζονται οι ζωές στις οθόνες και στα τάμπλετ. Είναι ο κόσμος που τείνει απαισιωχώς να μας κλείσει έξω από τις ζωές μας.

Χ. Α. Χωμενίδης
Ο Τζίμης στην Κυψέλη
Εκδόσεις: Πατάκη
Σελ.: 365